

Sentralbanksjef Øystein Olsens innlegg under høring i Stortingets finanskomite 10. august

Jeg takker komiteen for muligheten til å gjøre rede for hovedstyrets vurdering av sentrale forhold rundt ansettelsen av Nicolai Tangen som ny leder av kapitalforvaltningen i Norges Bank – NBIM.

Når hovedstyret skal ansatte en ny leder for NBIM, søker vi etter den best kvalifiserte for jobben. Da styret etter en lang prosess gjennom vinteren til slutt falt ned på valget av Nicolai Tangen, var det resultatet av et bredt søk med flere gode kandidater. Blant disse skilte Tangen seg klart ut. Han har en unik erfaring fra internasjonal kapitalforvaltning og kan vise til imponerende resultater. Samtidig er han en nytenkende og engasjert leder med en dyp forståelse for de strategiske utfordringene som oljefondet står overfor. Jeg merker meg at ingen har bestridt Nicolai Tangens kvalifikasjoner og egenskaper som leder og fagperson.

Hovedstyret var klar over at valget av Nicolai Tangen kunne vekke oppmerksomhet, på grunn av hans personlige økonomi og eierinteresser i AKO. De utfordringene dette skaper, må håndteres på en slik måte at Tangens eierinteresser ikke kommer i konflikt med de oppgavene han skal ivareta som leder av NBIM. Under ansettelsesprosessen ble derfor håndteringen av Tangens eierskap og verv drøftet inngående. Styret var tydelig på at Nicolai Tangen måtte reorganisere sitt eierskap og sin personlige økonomi på en måte som sikrer nødvendig avstand mellom NBIM, AKO-systemet og hans personlige formue. Tangen selv var helt innforstått med dette. En skisse til rammeverk ble presentert, og sentrale spørsmål knyttet til bosted og skattestatus ble avklart. Men det omfattende arbeidet med utforming av avtaleverket måtte vente til ansettelsen var kjent.

Hovedstyret var klar over at dette arbeidet ville ta tid. Da styret fattet sitt vedtak om ansettelsen av Nicolai Tangen 24. mars, ble det derfor lagt opp til at han skulle tiltre i september 2020. Det ville gi tilstrekkelig tid til å etablere robuste barrierer mellom NBIM, AKO-systemet og Tangens personlige investeringer.

Dette arbeidet er nå slutført. Nicolai Tangen har overlatt både forvaltningen av eierskapet i AKO Capital LLP og sine egne fondsinvesteringer til uavhengige tredjeparter. Det er avgitt en rekke erklæringer som skal sikre at Tangen ikke får noe informasjon om forvaltningen av sin formue og AKO's disposisjoner mens han er leder av NBIM. Systemet med interne kontrolltiltak i Norges Bank har kommet på plass.

Nicolai Tangen har oppfylt de krav hovedstyret har stilt til reorganisering av sine økonomiske engasjementer. Det var aldri noe krav fra bankens side at Tangen skulle helt ut av AKO Capital LLP. Hovedstyret mener at det rammeverket som er etablert, sikrer tilstrekkelig avstand mellom NBIM og AKO-

systemet slik at det er full uavhengighet mellom NBIM's og AKO's disposisjoner.

Arbeidsavtalen Norges Bank har inngått med Nicolai Tangen regulerer Tangens forhold til sine eierinteresser. Hovedstyret er klar på at Tangens økonomiske forhold etter de avtaler som er inngått, er i samsvar med de etiske prinsippene og innenfor det etiske rammeverket som gjelder for alle ansatte i Norges Bank. Dette kom klart frem i hovedstyrets brev til representantskapet 27. mai i år.

De endringene hovedstyret gjorde i de etiske prinsippene 24. juni i år påvirker ikke denne vurderingen. Bakgrunnen for denne siste revisjonen var tilpasning til ny sentralbanklov og endringer i organisasjonen, samt at hovedstyret fulgte opp en anbefaling fra representantskapet om å klargjøre regelverket på enkelte punkter. Jeg vil understreke - ettersom jeg har sett spekulasjoner rundt dette - at det ikke er noen sammenheng mellom ansettelsesprosessen og denne revisjonen. Jeg utdyper gjerne dette dersom komiteen ønsker det.

Medarbeidere i Norges Bank vil kunne stå overfor interessekonflikter i sitt daglige arbeid. Hovedstyret har derfor etablert et robust system for å håndtere slike situasjoner. Vi har et strengt etisk regelverk og et omfattende rammeverk for kontroll der etterlevelsesfunksjonene og internrevisjonen har sentrale roller. Representantskapets tilsyn er et siste viktig ledd i dette rammeverket. Like viktig som regelverk og kontroller er utviklingen av en sunn kultur og gode holdninger blant de ansatte.

Representantskapet har i Nicolai Tangens tilfelle vært tydelig på at risikoen for interessekonflikter må elimineres. Jeg har forståelse for at representantskapet som tilsynsorgan ønsker å fjerne risiko. Jeg vil samtidig understreke at ethvert ansvarlig styre for en virksomhet må gjøre skjønnsmessige avveininger mellom ulike typer risiko og hensynet til virksomhetens formål. Med det avtaleverket som nå er etablert, mener hovedstyret at vi har demmet opp for mulige interessekonflikter. Risikoen for at Tangens eierinteresser skal komme i konflikt med hans lederoppgaver i NBIM er for alle praktiske formål eliminert.

Representantskapet har vært opptatt av problemstillinger knyttet til plasseringer i såkalte skatteparadiser. Hovedstyret har etter beste evne søkt å svare ut de spørsmålene representantskapet har reist. La meg være helt tydelig:

Norges Bank støtter fullt og helt opp under norske myndigheters arbeid med å sikre størst mulig åpenhet om skattespørsmål, også i lukkede jurisdiksjoner. Hvor godt det går med oljefondet avhenger - litt enkelt sagt - av hvor godt det går i verden. Finansielt hemmelighold undergraver en sunn verdensøkonomi. Norges Bank ser derfor klart betydningen av åpenhet og god rapportering for å bygge tillit og understøtte riktig skattlegging på tvers av jurisdiksjoner. Dette kom blant annet til uttrykk i bankens brev til Finansdepartementet om «*Forventningsdokument om skatt og åpenhet*» av 24. januar 2018.

Investorer bør være tydelige på sine forventninger og ha en rolle i å fremme gode internasjonale standarder og åpenhet for multinasjonale selskaper. Det

kan bidra til velfungerende markeder. Hovedstyret har behandlet NBIMs forventningsdokument om skatt og åpenhet, og styret vil fortsatt ha stor oppmerksomhet på feltet. Nicolai Tangen vil selvsagt bidra til å videreutvikle dette arbeidet, i tråd med vårt forventningsdokument og de vedtak Stortinget har fattet på dette området.

Norges Bank har i sin gjennomgang av Nicolai Tangens forretningsmessige disposisjoner ikke funnet noen forhold som strider mot prinsippene i NBIMs forventningsdokument. Et viktig prinsipp i dette dokumentet er at inntekter skal beskattes der verdier skapes. Forvaltningsselskapet som genererer Tangens eierinntekter – AKO Capital LLP – er registrert og regulert i Storbritannia – ikke i Irland og på Cayman Island slik representantskapet skriver. Tangen har i alle år betalt skatt til britiske myndigheter av disse inntektene.

Lederjobben i NBIM er en viktig stilling, og jeg forstår at Nicolai Tangens bakgrunn og eierinteresser har skapt oppmerksomhet i offentligheten. Vi erkjenner at prosessen rundt ansettelsen av Tangen har reist spørsmål som det har vært nødvendig å få avklart, og - det har vært noen læringspunkter.

I en grundig prosess for å finne ny leder av NBIM, fremsto Nicolai Tangen som den klart sterkeste kandidaten. Med hans bakgrunn og kompetanse er vi trygge på at han vil gi viktige bidrag til å ivareta fondets formål om høyest mulig avkastning på lang sikt, innenfor rammer fastsatt av Finansdepartementet og forankret i Stortinget. Det har ikke fremkommet noe de siste månedene som har endret vår vurdering. Norges Banks hovedstyre og jeg har full tillit til at Nicolai Tangen vil utføre sin oppgave på en måte som vil tilføre organisasjonen verdifull kompetanse og styrke forvaltningen av våre felles midler.

Takk for oppmerksomheten.